

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL
Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei
ajaloo kateeder

E. S i l k

PARTEI JUHTIVA OSA SUURENEMINE KOMMUNISMI
LAIHAARDELISE EHITAMISE PERIOODIL
Metoodiline juhend

Tartu 1962

SEMINARI KAVA
NLKP KOMMUNISMI LAIAHAARDELISE EHITAMISE
PERIOODIL.

1. Partei osatähtsuse pidev tõus kommunismi ülesehitamise käigus:
 - a) partei osa kommunismi materiaalse tehnilise baasi loomisel;
 - b) partei ja sotsialistliku demokraatia edasiarendamine;
 - c) ideoloogilise töö osatähtsuse tõus.
2. XXII kongressil vastuvõetud NLKP põhikiri partei võitlusvõime edasise tugevdajana:
 - a) parteielu leninlikest normidest range kinnipidamine;
 - b) siseparteilise demokraatia edasiarendamine;
 - c) partei kohalike organisatsioonide ja algorganisatsioonide osatähtsuse suurenemine.

KIRJANDUS.

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm, II osa VII ptk., ERK, Tallinn 1961, lk. 125 - 130.

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei põhikiri, ERK, Tallinn 1961.

Hruštšov, N. S., Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee aruanne partei XXII kongressile, III osa, ERK, Tallinn 1961, lk. 88 - 118.

Hruštšov, N. S., NLKP programmist, Ettekanne NLKP XXII kongressile, VII osa, ERK, Tallinn 1961, lk. 102 - 109.

Hruštšov, N. S., Lõppsõna NLKP XXII kongressil, ERK, Tallinn 1961.

Kozlov, F. R., Muudatustest NLKP põhikirjas, Ettekanne NLKP XXII kongressile, ERK, Tallinn 1961.

Raske, kuid kuulsusrikka tee on läbinud leninlik kommunistide partei - meie maa kangelasliku töölisklassi, kogu töörahva lahutamatu osa ja avangard, ülemaailmse kommunistliku liikumise juhtiv väesalk, kõigi töötajate ja ekspluateeritavate eluliste huvide ja revolutsioonilise tahte väljendaja. Maailmas ei ole teist parteid, kes oma olemasolu aastate jooksul oleks saavutanud nii suuri võite ühiskonna ümberkujundamisel. Juba käesoleva sajandi algul ütles V.I.Lenin: "... andke meile revolutsionääride organisatsioon ja me pöörame Venemaa ümber!" Sellest ajast on möödunud 60 aastat. Suure Lenini poolt loodud kommunistide partei on Venemaa tööpoolest ümber pööranud. Selles võib nüüd veenduda kogu maailm. Endine majanduslikult mahajäänud maa on kujunenud võimsaks ja õitsvaks sotsialistlikuks suurriigiks.

Meie partei on edukalt ellu viinud oma esimese ja teise programmi. Tagades sotsialismi täieliku ja lõpliku võidu Nõukogudemaal, täitis partei auga mitte ainult oma rahvusliku ülesande, vaid ka oma internatsionaalse kohustuse kõigi maade proletaarlaste ees, rahvusvahelise kommunistliku liikumise ees. Seepärast ongi ta tänapäeval kujunenud kogu ülemaailmse kommunistliku liikumise üldtunnustatud avangardiks.

Meie marksistlik-leninlik partei tekkis töölisklassi parteina. Seoses sotsialismi võiduga NSV Liidus ja nõukogude ühiskonna ühtsuse tugevdamisega on NLKP muutunud kogu rahva parteiks. Alati, nii võitude päevil kui ka tõsiste katsumuste ajal, on meie partei koos rahvaga, rahvas koos parteiga. Kommunistlik partei on see jõud, mis kontsentreerib meie rahva tahte, jõupingutused ja energia ajaloo arengu uuel etapil üleskerkivate ülesannete lahendamiseks.

"Partei on suuri revolutsioonilisi ümberkujundusi teostava nõukogude rahva, meie ajastu mõistus, au ja südametunnistus. Ta vaatab tähelepanelikult tulevikku, näitab rahvale kätte teaduslikult põhjendatud edasiliikumise teed, äratas rahvahulkades tohutu energia, juhib neid grandioossete ülesannete lahendamisele." (Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm, lk. 125).

I.

Sotsialismi järkjärgulist ülekasvamist kommunismiks iseloomustab partei osatähtsuse pidev kasv, tema juhtiva mõju suurenemine kõigil majandusliku, poliitilise, sotsiaalse ja ideoloogilise elu aladel. See on tingitud ühiskonna arengu seaduspärasustest kommunismi ehitamise epohhil.

Sotsialism ja kommunism on ühe ja sellesama ühiskondlik-majandusliku formatsiooni kaks faasi, mis erinevad teineteisest oma majandusliku ja kultuurilise küpsuse ning täiuslikkuse astme poolest. Üheks sotsialismi ja kommunismi üldiseks seaduspärasuseks on see, et need mõlemad uue ühiskonna faasid ei kujune ega arene stiihiliselt, vaid marksislik-leninliku partei poolt juhitud tegevuse tegevuse tulemusena.

Just sellega erineb kommunistliku formatsiooni kujunemine põhjalikult kõigi eelnenud ühiskondlik-majanduslike formatsioonide tekkimisest. Muidugi ka kõigi eelnenud formatsioonide tekkimine ei olnud täiesti stiihiline protsess. Kuid masside teadlik tegevus piirdus siin eelkõige ikkagi vaid oma aja äraelanud ühiskondlike suhete purustamisega. Kodanlikud revolutsioonid ei saanud isegi oma kõrgperioodil püstitada ega lahendada uue ühiskonna ja selle majandusliku aluse teadliku loomise ülesannet. Kapitalismi majandusliku arengu määras ja kujundas pidevalt laienev turustiihia tootmisvahendite eraomanduse baasil. See välistas majanduse arengu plaanipärase juhtimise ja arendamise võimaluse.

Sotsialistlikus revolutsioonis ei hävita laiad rahva-

hulga d kommunistliku partei juhtimisel teadlikult mitte ainult vana ühiskonnakorda, vaid asuvad ka rajama uut ühiskonda. Seega erineb sotsialistlik revolutsioon põhjalikult kodanlikest revolutsioonidest mitte ainult oma ülesannete sisu poolest, vaid ka selle poolest, millist osa nende ülesannete täitmisel etendavad rahvahulgad. Sotsialistlikule revolutsioonile on iseloomulik just laiade rahvahulkade loomingu lise osa tohutu kasv.

Rahvas on ajaloo arengu kõigil etappidel etendanud ajaloo looja osa. Ja seda eelkõige sellepärast, et just laiad rahvahulgad oma tööga loovad kogu ühiskondliku rikkuse ning arendavad tootlikke jõude. Kuid kui me räägime rahvahulkade osa kasvust ajaloo s, siis me peame silmas mitte ainult nende objektiivset tegevust, mis on sageli ebateadlik, vaid masside üha ulatuslikumat teadlikku lülitumist ajaloo kujundamise protsessi, rahvahulkade muutumist ajaloo subjektiks.

Tingituna sellest, et sotsialismi ja eriti kommunismi ehitamisel kasvab rahvamasside osa ajaloo arengu protsessis, kasvab ka poliitilise partei osa: ta juhib laiu rahvahulki ja viib nad endaga kaasa. See on täiesti seaduspärane nähtus, sest mida laiemad rahvahulgad hakkavad osa võtma poliitilisest elust ning rakenduvad uue ühiskonna teadlikule ülesehitamisele, seda suurema tähtsuse omandab nende juhtimine. Kui poliitiline partei seisab mitte enam sadade ja tuhandete, vaid miljonite inimeste eesotsas, kui see partei on võimul ja tal lasub ülesanne praktiliselt juhtida uue ühiskonna rajamist, siis asetab see parteile eriti suure vastutuse ajaloo ees. Iga tema poolt tehtud viga avaldab nüüd mõju kogu inimühiskonna arengule. Kui aga partei tegevus tugineb ühiskonna arengu objektiivsetele seaduspärasustele, ühiskonna arengus küpsenud vajaduste lahendamisele, kui ta oskab näha oma ülesandeid õigesti ning oskab nende lahendamisele kaasa tõmmata kõige laiemaid hulki, siis kiirendab see tunduvalt ühiskonna arenguprotsessi.

Sotsialismilt kommunismile üleminekuga tuleb lahendada keerulisi ajaloolisi ülesandeid. Neid on võimaline lahendada

ainult niisugune partei, kes on tihedalt seotud massidega, kellele kuulub rahvahulkade usaldus ja kellel on nende hulgas väramatu autoriteet. Rahvahulki on võimeline juhtima ainult see partei, kes tunneb ühiskonna arengu seaduspärasusi ning juhindub nendest oma praktilises tegevuses. Selleks parteiks on Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei, kes on suuteline õigesti lahendama kõiki temale ajaloo poolt püstitatud ülesandeid ning kindlustama uue ühiskonna organiseeritud, plaanipärase ja teaduslikult põhjendatud ülesehitamise. Seda kinnitas ilmekalt ja veenvalt meie partei XXII kongress.

NLKP jõud seisab tema ridade ideelises ja organisatsioonilises ühtsuses, tema liikmete kõrges parteilises diszipliinis. Kommunistlik partei on ühiskondlike organisatsioonide kõrgeimaks vormiks. Sellest tuleneb tema moraalne õigus juhtida töötavate hulkade võitlust ekspluateerimisest vabanemise ning uue, kommunistliku ühiskonna loomise eest.

Sotsialismi ülesehitustöö kogemused NSV Liidus ja rahvademokraatiamaades kummutavad täielikult kaasaegsete revisionistide väite, nagu oleks sotsialismi tekkimine "sotsialistliku stiihia" tulemuseks, nagu oleks selleks vaja ainult vaba tegevusvälja. Revisionistlikud "isevoolu" ja "stiihilisuse" teooriad on praktikas alati olnud ainult veeks kõigi sotsialismile vaenulike jõudude veskile ning teeninud nende poliitilisi eesmäärke. Revisionistid eitavad sisuliselt leninlikku õpetust parteist kui sotsialismi ja kommunismi ehitamist juhtivast ning suunavast jõust. Nad väidavad, et vastavalt sotsialismi tugevnemisele peab vähenema partei kui poliitilise juhi osa. Taolised partei juhtiva osa alahindamise ja eitamise katsed ei kujuta endast midagi uut. Meie partei pidas juba V. I. Lenini juhtimisel leppimatut võitlust mitmesuguste voolude vastu, kes alahindasid või eitasid marksistlikku õpetust proletariaadi revolutsioonilisest parteist ja tema osast uue ühiskonna loomisel.

Kus ka taolised revisionistid esineksid, kas kapitalistlike maade töölisliikumises või sotsialismileeri maade

töölis- ja kommunistlikes parteides, ikka ja alati suunavad nad oma rünnakud ennekoike partei vastu. Ükskõik millises vormis nad ka oma ideid esitaksid, sisu ja eesmärk on neil ikka üks ja seesama: jätta tööliklass võitluses töörahva võimu ja selle kindlustamise eest, uue ühiskonna ülesehitamise eest, ilma tema tähtsaimast relvast. Kaasaegsete revisionistide kontseptsioonidel partei osa vähenemisest sotsialismi ja kommunismi ülesehitustöö käigus ei ole midagi ühist loova marksismiga. Nende seisukohad on täielikus vastuolus ajaloo praktikaga. Seda näitavad sotsialismi ja kommunismi eest toimunud võitluse kogemused meil ja teistes sotsialismileeri maades. Küll aga kinnitavad need kogemused leninismi ühe tähtsama seisukoha õigsust: kommunismi ehitamise protsessis peab partei osatähtsus pidevalt tõusma.

Nagu märgitakse meie partei programmis, on partei osatähtsuse kasv kommunismi laiahaardelise ehitamise etapil tingitud:

kommunistliku ülesehitustöö ülesannete ulatuse ja kompleksitserituse kasvust, mis nõuavad kõrgemat poliitilise ja organisatsioonilise juhtimise taset;

rahvahulkade loominguilise aktiivsuse tõusust, miljonite uute töötajate kaasatõmbamisest riigiasjade ja tootmise juhtimisele;

sotsialistliku demokraatia edasiarendamisest, ühiskondlike organisatsioonide osatähtsuse tõusust, liiduvabariikide ja kohalike organisatsioonide õiguste laienemisest;

teadusliku kommunismi teooria, selle loova edasiarendamise ja propageerimise kasvavast tähtsusest, töötajate intensiivsema kommunistliku kasvatamise ja inimeste teadvuses säilinud minevikuigandite energilisema likvideerimise vajadusest (NLKP programm, lk. 125 - 126).

Kommunistliku partei osatähtsuse pidev suurenemine kommunistliku ühiskonna laiahaardelise ehitamise perioodil on seega seaduspärane protsess ning paratamatult vajalik.

II.

Tähtsaim koht partei juhtivas tegevuses kommunistliku ühiskonna ehitamisel kuulub majanduslike põhiülesannete kindlaksmääramisele. Partei kongressidel ja Keskkomitee pleenimistel püstitatakse meie partei ja rahva ette järjekordsed põhilised majanduslikud ülesanded ning kavandatakse nende lahendamise teed. Kongressid ja pleenimid on kujunenud ja kujunevad tähiselisteks etappideks kommunismi ülesehitustöös. Partei suhtub kommunistliku ülesehitustöö ülesannete lahendamisse alati loovalt. Ta oskab igal uuel etapil leida peamise ja otsustava lüli ajaloo arengu ahelas, näitab edasised arenguperspektiivid ning mobiliseerib rahvahulga küpsenud ülesannete lahendamisele.

Partei juhtiva, suunava ja innustava osa eredaks näiteks majandusliku ülesehituse alal on kasvõi juba see hiiglaslik töö, mida on viimaseil aastail tehtud põllumajanduse valdkonnas. Meie märkimisväärsed saavutused põllumajandusliku toodangu järsul tõstmisel pärast 1953. a. said võimalikuks tänu sellele, et partei koondas kogu oma jõu selle üldrahvaliku ülesande lahendamisele.

Kaasaegsed revisionistid naeravad sageli meie üle sellepärast, et sotsialistlike maade kommunistlikud ja töölisparteid kavandavad, arutavad ja kinnitavad majandusplaane, otsustavad, kui palju külvata ühte või teist kultuuri, kui palju toota metalli jne. Nad nimetavad seda põlastavalt poliitilise juhtimistöö madaldamiseks ja majandusmeeste asendamiseks. Tõsi, meie partei pole majandusküsimuste suhtes ükskõikne. Ta püstitab põhilised majanduslikud ülesanded, annab direktiivid nende täitmiseks ning kavandab abinõud nende täitmise kindlustamiseks. Seda sellepärast, et ta hindab majandusliku ülesehitustöö suunamist ja kindlustamist kui oma juhtiva tegevuse üht tähtsat komponenti pärast sotsialistliku revolutsiooni võitu. On ju kommunismile ülemineku ja kommunismi võidu esimeseks tingimuseks selleks vajaliku materiaalse tehnilise baasi loomine. Siinjuures ju-

hindub partei V. I. Lenini seisukohtadest, kes omal ajal ei nimetanud asjata GOELRO plaani, meie maa elektrifitseerimise plaani, partei teiseks programmiks.

Nüüd on meie partei edasise tegevuse aluseks partei XXII kongressil vastuvõetud kommunismi ehitamise programm. Vastavalt sellele tuleb lähema kahe aastakümne jooksul lahendada peamise majandusliku ülesandena kommunismi materiaalse tehnilise baasi loomise küsimus. Selleks on vaja kindlustada kaasaegse tööstuse pidev areng, kogu maa täielik elektrifitseerimine, teaduslik-tehniline progress kõigil tööstuse ja põllumajanduse aladel, kõigi tootmisprotsesside kompleksne mehhaniseerimine ja automatiseerimine, laialdane uute energiaallikate, looduslike ressursside ja sünteetiliste materjalide kasutuselevõtmine, kõigi töötajate kultuurilise ning tehnilise taseme järsk tõstmine ja tootmise organiseerimise edasine parandamine koos tööviljakuse pideva kasvuga.

Nende abinõude baasil kavandaski partei suurendada esimese 10 aasta jooksul, s. o. aastaks 1970, tööstustoodangu maht umbes 2,5-kordseks, teise aastakümne lõpuks aga; s. o. 1980. aastaks, vähemalt 6-kordseks. Põllumajanduse alal tuleb parteil lahendada kaks teineteisega tihedalt seotud põhiülesannet: 1) saavutada elanikkonna jaoks kõrge kvaliteediga toiduainete ja tööstuse jaoks toorainete küllus; 2) tagada küla järkjärguline üleminek kommunistlikele ühiskondlikele suhetele ja likvideerida põhilised erinevused linna ja maa vahel.

Eespool toodust nähtub, millised hiiglaslikud ülesanded tuleb parteil lahendada lähima 20 aasta jooksul. Nende ülesannete täitmine kindlustab meie elanikkonna elatustaseme järsu tõusu ning loob võimalused järkjärguliseks üleminekuks kommunistlikule jaotusprintsibile. Võitlus kommunismiks vajaliku materiaalse tehnilise baasi loomise eest tingib vajaduse, et parteiorganisatsioonid tõhustaksid majanduselu asjalikku organisatsioonilist juhtimist, et nad süvendaksid poliitilist tööd rahvahulkades, mobiliseerides töötajad kavandatud hiiglaslike majanduslike ülesannete ennetähtaegsele

täitmisele. Ilma partei poolt püstitatud majanduslike ülesannete lahendamisetä ei ole võimalik üleminek kommunistlikule jaotusprintsipile.

Partei tegevuses maa majanduselu juhtimisel on väga tähtis see, kuidas partei oskab õigeaegselt avastada tekkinud vastuolusid ning kitsaskohti, kuidas partei leiab teid ja vahendeid nende lahendamiseks ja ületamiseks, kuidas ta mobiliseerib rahvahulki. Suhtudes loovalt kommunismi ehitamisega seotud ülesannete lahendamisse, peab partei alati nõu rahvaga, tugineb tema mõistusele ja kogemustele. See võimaldab parteil õigesti kavandada majanduslike suhete täiustamise teed ja viisid, võimaldab leida kõige otstarbekamad majanduselu juhtimise ja organiseerimise vormid, aitab otsustavalt vabaneda kõigest vananenust ja oma aja äraelanust. Väga õpetlik on selles suhtes partei ja tema Keskkomitee initsiatiivil toimunud tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise ümberkorraldamine, masina-traktori jaamade reorganiseerimine, planeerimissüsteemi muutmine, riigi ja kolhooside vaheliste majanduslike suhete ümberkorraldamine, liiduvabariikide ja kohalike organite õiguste laiendamine.

Liiduvabariikide õiguste laiendamine, administratiivsete majanduspiirkondade ja rahvamajanduse nõukogude moodustamine soodustavad liiduvabariikide tootlike jõudude ratsionaalset paigutust, looduslike ressursside paremat ärakasutamist ning majanduse otstarbekamat spetsialiseerimist. Kohalike organite õiguste laiendamine võimaldab rohkem arvestada kohapealsete majanduslike, geograafiliste ja rahvuslike tingimuste iseärasusi, otstarbekamalt ja kiiremini lahendada majanduspiirkondade komplekse arendamise küsimusi. Kui mõned aastad tagasi tööstuse juhtimine toimus veel ministeeriumide kaudu ja vabariiklike organite alluvuses olev tööstustoodang moodustas vaid 30 % kogu maa tööstustoodangust, siis nüüd moodustab see juba 94 %.

Vastavalt partei programmile peab liiduvabariikide majanduslik ja kultuuriline areng jätkuma tulevikus veelgi hoogsamalt. Seejuures soodustab partei igati rahvuste vaba-

tahtlikkuse ja demokraatia alusel toimunud üksteisele lähemise objektiivset protsessi. Lähtudes sellest, et liiduvabariikide õiguste laiendamine majanduse juhtimisel andis häid tulemusi, jätkatakse seda suunda ka tulevikus, mis omakorda tõstab tunduvalt partei ja tema kohalike organite osatähtsust.

Kõik need abinõud tähistavad kvalitatiivset nihet NSV Liidu rahvamajanduse arengus.

Edasiste majanduslike ülesannete püstitamise seisukohalt oli tõeliselt tähiseliseks sündmuseks partei erakorraline, XXI kongress. Tema ajalooline tähtsus seisab selles, et ta võttis vastu meie rahvamajanduse arendamise seitsme aasta plaani ja teatas Nõukogude Liidu asumisest kommunismi laiahaardelisele ülesehitamisele.

Revisionistid käsitavad kõiki neid rahvamajanduse alal teostatud abinõusid kui demokraatia kitsendamist. Et kõik tähtsamad majandusalased abinõud on olnud kõigepealt arutusel partei kongressidel ja Keskkomitee pleenumitel, siis tõlgendavad revisionistid seda nii, nagu otsustaks partei rahva eest. Nad ei saa aru, et partei on ju osa rahvast, tema järeleproovitud võitlusavangard. Ja sellepärast ei olegi selles midagi imelikku, et partei kuulab tähelepanelikult rahva häält ning, tuginedes eesrindlikule teooriale, leiab ja püstitab uusi, elu enda poolt tõstetud ülesandeid.

Nüüd on parteitöö edu hindamise aluseks eelkõige saavutused majandusliku ülesehitustöö rindel. See aga kohustab parteiorganisatsioone pidevalt ja sügavalt tegelema tootmisküsimustega, hästi tundma õppima majandust ja tehnikat, organiseerima võimalikult laiu hulki hõlmavat sotsialistlikku võistlust, levitama eesrindlikke tootmisalaseid kogemusi, võtma kursi tehniliste uuenduste laialdasele tootmisse juurutamisele, et otsustavalt tõsta töö tootlikkust, täiustada tootmist.

täiustada tootmist.

Nüüd, kui meie maa käsutuses on juba hiiglaslikud materiaalsed võimalused, kõrgetasemeline teadus ja tehnika,

kui rahvahulkade loov initsiatiiv on võtnud enneolematu ulatuse ja hoo, oleneb meie edasiliikumise kiirus eelkõige kavandatud poliitilise joone õigest elluviimisest nii üleriiklikus ulatuses kui ka kohtadel. Siit aga tulenebki vajadus tõsta partei suunavat ja organiseerivat osa kommunismi laiahaardelise ehitamise perioodil. Alles kommunistliku ühiskonna kõrgeimal arenguastmel hakkab tootmisprotsesside teadlik reguleerimine toimuma kommunistliku omavalitsuse mitmesuguste organite kaudu.

III.

Kommunistliku ühiskonna ehitamise uus etapp püstitab partei ette uued ülesanded ka poliitilisel alal. Meie praegusel arenguastmel toimub otsesemalt kui kunagi varem tingimuste loomine üleminekuks ühiskonna riiklikult organisatsioonivormilt riigita kommunistlikule omavalitsusele. See tingib vajaduse tõmmata ühiskonna elu juhtimisele kaasa miljooneid uusi inimesi, tõsta nende teadlikkust ja kultuuritaset, õpetada neile juhtimiskunsti ja anda juhtimistööks vajalikke vilumusid ja kogemusi. Nagu märkis V. I. Lenin, saab üleminek kommunismile võimalikuks siis, kui iga ühiskonnaliige on võimaline juhtima ühiskondlikku tootmist ja tegevust.

Teatavasti on kodanlus alati eitanud töötavate hulkade võimeid riigiasjade juhtimisel ning just sellega püüdnud õigustada oma juhipositsiooni ühiskonnas. Kui V. I. Lenin 1917. a. revolutsioonipäevil teatas kommunistide partei valmisolekust võtta riigi juhtimine enda kätte, naeris vene monarhistide ajaleht "Novoje Vremja": "Kes hakkab meid siis valitsema? Võib-olla kokad? Või tuletõrjujad? Tallimehed või kütjad? Või jooksevad lapsehoidjad mähkmete pesemise juurest Riiginõukogu istungile? ... Kas tuleb niisugune aeg? Ei tule! ... Niisugusele hullumeelsele küsimusele vastab kommunistidele võimukalt ajalugu."

Nagu me teame, vastas ajalugu sellele küsimusele tõepoolest võimukalt. Nõukogude rahva maailma-ajaloolised või-

dud on veenvalt näidanud, et töörahvas: tööliised, talupojad, kaevurid ja kõõgitüdrukud oskavad riiki valitseeda paremini ja arukamalt, kui seda tegid näiteks Venemaa Riiginõukogu liikmed: vürstid, krahvid, kapitalistid ja mõisnikud, kes lõpetasid kuulsusetult oma tee emigrantlikes tagahoovides.

Praegu on aga meie partei tähelepanu koondatud nii teooria kui ka praktika alal sellele, et täiustada kommunismi laiahaardelise ehitamise tingimustes nõukogude ühiskonna poliitilist organisatsiooni. Partei XXI kongress, juhindudes marksismi-leninismi teoreetilistest põhiseisukohtadest, tegi tähtsad programmilised järeldused sotsialistliku riigi arengust praegusel etapil, riigi kommunistlikuks omavalitsuseks järkjärgulise kasvamise teedest ja vormidest. Need teoreetilised seisukohad ja järeldused on väärtuslikuks panuseks marksismi-leninismi varamusse. Partei ja valitsuse poolt viimasel ajal astunud sammud riikliku korralduse valdkonnas on marksismi loova rakendamise ilmekaks näiteks.

Sotsialistliku riikluse edasise arengu peamine suund on sotsialistliku demokraatia järjekindlale laiendamisele. Partei Keskkomitee, lahendades kommunistliku ehitustöö küsimusi, peab alati nõu tööliste, kolhoosnikute ja intelligentsiga, toetub nende teadmistele ja kogemustele ning arvestab tähelepanelikult nende ettepanekuid ning kriitilisi märkusi. Meie partei töös on kujunenud juba süsteemiks, et kõige tähtsamad seaduseelnõud avaldatakse üldrahvalikuks aruteluks. Nii näiteks võttis meie maa käesoleva seitseaastaku (1959 - 1965) rahvamajanduse plaani kontrollarvude arutamise osa üle 70 miljoni inimese. Samuti toimus tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise ümberkorraldamise, kolhoosikorra edasiarendamise, masina-traktorijaamade reorganiseerimise, kooli ja elu sidemete tihendamise seaduseelnõude laialdane üldrahvalik arutamine.

Kommunismi ehitamise programmi projekti arutamine kujunes aga oma ulatuselt meie maa ajaloos enneolematuks. Sellest võttis osa 9 miljonit kommunisti, s. o. peaaegu kogu partei. Ettevõtetes, kolhoosides, asutustes, sõjaväeosades,

ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonides toimus üle 500 000 töötajate koosoleku. Neil koosolekuil võttis sõna ligi 73 miljonit inimest. Peale selle saabus NLKP Keskkomiteesse ja kohalikesse parteiorganisatsioonidesse, ajalehtedele, ajakirjade, raadio ja televisiooni toimetustesse üle 300 000 kirja ja artikli. Programmi projekti arutamine määras kogu maa ideelise elu sisu.

Partei programmis on püstitatud ja lahendatud uus, väga tähtis kommunismi teooria ja praktika küsimus - proletariaadi diktatuuri riigi ülekasvamine üldrahvalikuks riigiks. See on tähtsaks etapiks sotsialistliku riigi arengus, tähiseks sotsialistliku riikluse kommunistlikuks üldrahvalikuks omavalitsuseks ülekasvamise teel. Riigi muutumine üldrahvalikuks tähendab sotsialistliku demokraatia edasist laienemist. Riigiasjade juhtimisele tõmmatakse kaasa üha uued miljonid töötajad, tõuseb massiorganisatsioonide, nõukogude, ametiühingu, kommunistliku noorsooühingu, aga samuti mitmesuguste teiste vabatahtlike organisatsioonide ja loominguiliste liitude osatähtsus. NLKP programmis antakse selle protsessi sügav iseloomustus ning näidatakse partei ülesanded massiorganisatsioonide suhtes, et kindlustada maksimaalset edu kommunismi ehitamise ürituses.

Juba praegu on nõukogud kujunenud tõeliselt kogu meie rahvast hõlmavaks ja teda esindavaks organeiks. Nad on miljoneile inimestele ühiskondliku töö kooliks. Nii valiti näiteks mullu ainult kohalikesse nõukogudesse 1 822 000 saadikut. Nad esindavad 138 miljonit valijat. Nõukogude aktiivi hulka kuulub aga üle 20 miljoni inimese. Eesti NSV-s on kohalikesse nõukogudesse valitud 11 769 inimest. Ulatuslikult on hakatud rakendama nõukogude töösse töötajate kaasatõmbamise mitmesuguseid uusi vorme, nagu alatised komisjonid, ühiskondlikud osakonnad ja inspeksioonid täitevkomiteede juures, ühiskondlikud nõukogud kultuuri-, tervishoiu- ja haridusasutuste juures jne.

Miljonid inimesed meie maa elanikkonna kõigist kihtidest võtavad vabatahtlikult osa riigi juhtimistööst. Nad

saavad sellest moraalset rahuldust ning teevad seda tööd tasuta. On ette nähtud juhtivate organite koosseisu pidev uuendamine, nõukogude ja rahvasaadikute regulaarne aruandlus valijate ees, vajaduse puhul saadikute tagasikutsumise võimalus enne volituste tähtaja lõppemist, juhtimisega seotud tähtsamate küsimuste avaliku arutamise võimalus nõukogude istungjärgudel. Pidevalt laienevad kohalike nõukogude õigused. Nad hakkavad lõplikult lahendama ja otsustama kõiki kohaliku tähtsusega küsimusi. On kavandatud seadusandliku initsiatiivi andmine ühiskondlikele organisatsioonidele ning tähtsamate seaduseelnõude arutamine ja vastuvõtmine üldrahvaliku hääletuse teel.

Ametiühingud on majandamise ja kommunismi kooliks. Just ametiühingute kaudu avaldub ja tugevneb töötajate mõju majanduslikule tegevusele ja toimub kontroll tootmise üle. Praegu hõlmavad ametiühingud meie maal 63 miljonit tööliset ja teenistujat, s. o. 18 miljonit rohkem kui NLKP XX kongressi ajal.

Ametiühingute keskeks ülesandeks on võidelda meie maa tootlike jõudude edasise tõusu eest, kommunismi materiaalse tehnilise baasi loomise eest. Partei juhtimisel organiseerivad ja arendavad ametiühingud sotsialistlikku võistlust ja tema kõrgemat vormi, kommunistliku töö liikumist, toetavad ja levitavad eesrindlikke kogemusi ning võitlevad nende laialdase tootmisse juurutamise eest. Ametiühingud võtavad aktiivselt osa rahvamajanduse planeerimisest. Tähtsal kohal nende töös on tootmisõupidamiste muutmine pidevalt tegutsevaks organeiks - alatisteks tootmisõupidamisteks. Viimaste koosseisus on juba praegu 4,5 miljonit tööliset ja teenistujat. Üle 21 miljoni, s. o. kolmandik ametiühingu liikmeist töötab ametiühingulisel tööal ühiskondlikel alustel.

Ametiühingute tähelepanu keskuses on inimesed, nende elatustaseme tõstmine ja töö- ning elamistingimuste parandamise küsimused. Ametiühingu-organisatsioonide juhtimisel võtab praegu 6 miljonit tööliset ja teenistujat aktivistidena elamuehituse plaanide täitmise, elamispinna jaotamise, kau-

bandusvõrgu ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete töö kontrollimisest osa. Kogu ametiühingu-organisatsioonide tegevus on veenvaks tõendiks ühiskondlike juhtimisvormide laialdasest arengust ning masside osavõttust kommunismi ehitamisel. See tegevus aitab praktiliselt realiseerida V.I.Lenini mõtet, et kommunism peab saama töötavate masside endi ürituseks.

Tähtsat osa meie ühiskonna elus etendab kommunistlik noorsõuühing. "Noorsugu on meie vahetus, ... meie maa tulevik. See on aktiivne loov jõud, kes on suuteline võitluses meie ideaalide eest mägesid paigast nihutama." Need sõnad ütles N. S. Hruštšov partei XXII kongressil. Komsomoli ridadesse kuulub 19 miljonit noort. Kogu komsomoli ajalugu on partei ürituste ustava teenimise ajalugu. Komsomol on auga täitnud kõik partei poolt talle usaldatud ülesanded. Ainuüksi uudismaade ülesharimisele suundus partei kutsel üle 700 000 noore patrioodi. See oli aga ainult väike osa nendest noortest, kes olid valmis järgnema partei kutsele. Aktiivselt võtsid uudismaade ülesharimisest osa ka meie ülikooli kommunistlikud noored ja noored.

Komsomoli lähetuskirjadega on viimastel aastatel loomakasvatusefarmidesse tööle asunud üle 2,5 miljoni noormehe ja neiu. Noored võtavad aktiivselt osa 39 kõrg- ja martäänahju, 29 valtsimistsehhi, 54 keemiatehase, 450 raudbetoonkonstruktsioonide tehase, 40 sõekaevanduse ja paljude teiste meie rahvamajanduse seisukohalt väga suure tähtsusega ettevõtte rajamisest.

Elavalt reageerisid kommunistlikud noored partei XXII kongressi otsustele. Moskva Vladimir Iljitši nimelise tehase kommunistlik noor E. Arafelov kirjutas oma avalduses: "Vastuseks N. S. Hruštšovi esinemisele NLKP XXII kongressil palun mind saata ükskõik kuhu meie planeedil või väljaspool seda, kuhu peab vajalikuks Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei."

Meie vabariigi komsomoliorganisatsioonid on leidnud rohkesti uusi võimalusi ja töövorme partei XXII kongressi

otsuste elluviimiseks. Tallinna Vineeri- ja Mõõblivabrikus organiseeriti kommunistliku kasvatus kool. Balti soojuselekt-rijaama ehitusel töötavad kommunistlikud noored olid initsi-aatoreiks oma üleliidulise lõõkehitud muutmisele seitsaas-taku musterehituseks. Võru rajooni komsomoliorganisatsiooni konverentsi delegaadid otsustasid läbi viia loomakasvatustöö-de mehhaniseerimise kaksaastaku, Harju rajooni noored kind-lustavad oma äsfluse kaudu põllumajandusmasinate heapereme-heliku hooldamise ja kasutamise. Tallinna, Kohtla-Järve ja rida teisi komsomolikonverentsi otsustasid kuulutada 1962. a. kommunistliku töö juurutamise aastaks. Üle 80 % vabariigi kommunistlikest noortest, kes töötavad materiaalse tootmise sfääris, võtavad osa kommunistliku töö liikumisest, õpivad elama ja töötama kommunistlikult.

Kommunistlik noorsooühing aitab parteil kasvatada noor-sugu kommunistlikult, kujundada noort põlvkonda kommunismi ajastu vääriliseks. Partei pühendab komsomolile suurt tähe-lepanu ning partei osa komsomoli juhtimisel mitte ei kahane, vaid kasvab.

Kommunismi laiahaardelise ehitamisega, sotsialistliku demokraatia laienemisega kaasneb uus, kõrgem etapp ka partei arengus. Kommunistlikku ühiskonda ehitava rahva eesmise väe-salgana näitab partei eeskuju ühiskonna kommunistliku omava-litsuse kõige täiuslikumate vormide kujundamisel. See kajas-tub eredalt partei uues põhikirjas.

IV.

Kommunistliku ühiskonna ehitamise tingimustes, kui ma-janduse stiihiline areng on loovutanud koha tootmise ja kogu ühiskonnaelu teadlikule organiseerimisele, kui teooriat iga päev praktikasse rakendatakse, omandab esmajärgulise tähtsu-se kõigi nõukogude ühiskonna töötajate teadusliku maailmavaa-te kujundamine marksismi-leninismi alusel. Elu poolt esita-tavate uute probleemide teoreetiline läbitöötamine ja õige-aegne praktiline lahendamine on vajalik tingimus ühiskonna

edukaks edasiliikumiseks kommunismile. Partei programmis rõhutatakse, et teooria peab ka edaspidi valgustama teed praktikale, aitama kindlaks teha ja ületada kitsaskohti ja raskusi, mis takistavad edukat kommunistlikku ülesehitustööd.

Kommunismi laiahaardelise ehitamise epohhi iseärasus seisab selles, et partei ette kerkib üha rohkem selliseid teoreetilisi küsimusi, millele ei saa vastust leida raamatutest, vaid eelkõige just kommunismi ülesehitustöö praktikast.

Kui vaadata ajavahemikku partei XX kongressist XXII kongressini, siis iseloomustab seda paljude väga tähtsate kommunistliku ülesehitustöö ning rahvusvahelise revolutsioonilise ja vabastusliikumise aktuaalsete probleemide loov lahendamine. Suurt tähtsust omavad teoreetilised järeldused sellistes küsimustes nagu proletariaadi diktatuurist kaasaegseis tingimustes, kommunismi materiaalse tehnilise baasi loomise teedest, kommunistlike ühiskondlike suhete kujundamisest ning uue inimese kasvatamisest, samuti järeldused kapitalismilt sotsialismile ülemineku mitmesugustest vormidest, uue maailmasõja vältimise võimalikkusest jt.

Meie edusammud kommunismi praktilises ülesehitustöös on samaaegselt edusammudeks teooria alal. Partei ja valitsuse poolt teostatud eespoolmärgitud ulatuslikud abinõud: tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise ümberkorraldamine, masinatraktorijaamade reorganiseerimine, rahvamajanduse planeerimise täiustamine, kooli lähendamine elule jt., on suureks revolutsiooniliseks sammuks nõukogude ühiskonna arengus. Kuid samaaegselt on see hinnatavaks panuseks ka marksistlik-leninliku teooria varamusse.

NLKP ulatuslik loov teoreetiline töö kajastub kõige ilmekamalt partei uues programmis, milles on antud meie maal kommunismi ehitamise igakülgne filosoofiline, majandusteaduslik ja poliitiline põhjendus. Partei uue programmi väljatöötamine ja vastuvõtmine aga näitab, et revolutsioonilise teooria edasiarendamine on kogu partei ühiseks ürituseks.

Meie partei uus programm on konkreetne, teaduslikult

põhjendatud kommunismi ehitamise programm. Ta tähistab uut etappi revolutsioonilise marksistlik-leninliku teooria arengus. Kui Marx ja Engels muutisid sotsialismi utopiast teaduseks, siis nõukogude rahva sotsialismi ehitamise kogemused muutisid marksistliku teooria juba reaalseks tegelikkuseks. Nüüd võib kogu maailm meie programmist näha, mida endast kujutab ja kuidas rajatakse kommunistlik ühiskond. Ja seda mitte mõnel väikesel ookeaniavarustesse eksinud utopilisel saarekesel, nagu sellest unistas Thomas Morus XVI sajandil, ega ka mitte mõnes ihaldatavas Päikeselinnas, millest XVII sajandil maalis pilte Tommaso Campanella. Kommunismi ei rajata mingisugusel kapitalistidelt ostetud maatükikesel kuskil Ameerikas, nagu seda omal ajal kavandas ja üritas Robert Owen, vaid uut kommunistlikku ühiskonda ehitatakse praegu juba peaaegu kolmandikul meie planeedist ja sellest võtab osa üle 35 % kogu maakera elanikkonnast.

Väga suur tähtsus oli partei uue programmi ettevalmistamisel NLKP XX ja XXI kongressi otsustel, mis andsid palju põhimõtteliselt uut partei ja nõukogude ühiskonna põhiküsimuste ning kogu maailma arengu protsesside analüüsi alal.

Partei programm on kommunismi ehitamise teooria ja praktika lahutamatu ühtsuse avalduseks. Partei programm on deviisi "Kõik inimese heaks, kõik inimese õnne nimel" elluviimise juhend ja plaan. Uus ühiskond, mille rajamise on oma praktiliseks ülesandeks seadnud partei, on Rahu, Töö, Vabaduse, Õnne, Võrdsuse ja Vendluse ühiskond. Partei uus programm on järjekindla sotsialistliku internatsionalismi, kommunistliku humanismi, rahvastevahelise rahu ja vendluse dokument.

Marksismi-leninismi loov arendamine on kogu partei tegevuse aluseks, kommunismi ehitamise edusammude otsustavaks tingimuseks. Seepärast kasvab ka partei osa marksistliku teooria arendamisel. Programmis öeldakse, et partei peab oma tähtsaks kohustuseks edasi arendada marksistlik-leninlikku teooriat nõukogude ühiskonna uute elunähtuste ning maailma revolutsioonilise töölis- ja vabadusliikumise kogemuste tund-

maõppimise ja üldistamise alusel.

Kommunismi laiahaardelise ehitamise perioodil omandab erilise tähtsuse marksismi-leninismi propaganda. Viimastel aastatel, eriti pärast XX kongressi, on partei ja tema Keskkomitee teinud palju marksismi-leninismi propaganda parandamiseks, dogmatismile ja tähenärimisele lõpu tegemiseks ning propaganda lähendamiseks elule, kommunismi praktilisele ülesehitustööle. Marksismi-leninismi ideede omandamine, partei poliitika sügav mõistmine ja võitlus selle elluviimise eest on tänapäeval muutunud kõigi töötajate eluliseks vajaduseks.

Marksismi-leninismi propaganda edasise parandamise seisukohalt omab suurt tähtsust rea kapitaalsete teoste, nagu "Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei ajalugu", "Marksismi-leninismi alused", "Marksistliku filosoofia alused", "Poliitiline ökonomia", "Üldine ajalugu" (seni ilmunud 7 köidet), V. I. Lenini eluloo, Marxi ja Engelsi teoste, filosoofilise entsüklopeedia, mitmekõitelise filosoofia ajaloo jt. ilmumine. Viimastel aastatel on järsult elavnenud dokumentide kogumike avaldamine, eriti nõukogude ühiskonna ajaloo alal. Viimase viie aasta jooksul on ainult kõrgemate õppeasutuste humanitaarteaduste kateedrid juba avaldanud 50 monograafiat ja 500 teaduslike tööde kogumikku. Suur töö on praegu käsil NLKP Keskkomitee Marksismi-Leninismi Instituudil - mitmekõitelise "Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei ajaloo" väljaandmine. EKP Keskkomitee Partei Ajaloo Instituudilt ilmus "Ülevaade Eestimaa Kommunistliku Partei ajaloost" I osa ning praegu on ettevalmistamisel II osa väljaandmine.

See kõik on vaid ulatusliku propagandistliku töö alguseks, mida parteil tuleb arendada ja pidevalt laiendada ning süvendada võitluses kommunismi ülesehitamise eest meie maal.

Praegu on marksismi-leninismi propagandatöös kõige tähtsamaks NLKP programmi tutvustamine ja selgitamine kõigile töötajatele, nõukogude rahva ideeline relvastamine ning mobiliseerimine kommunismi võidu eest peetava võitlusplaani elluviimisele. Partei ja nõukogude kaadri relvastamine mark-

sistlik-leninliku teooria sügava tundmisega, kogu elanikkonna kommunistliku kasvatused asine tõhustamine on ja jäävad ka edaspidi kõige tõhusamateks ülesanneteks partei ideoloogilises ja propagandatöös.

Kommunismi laiahaardelise ehitamise periood on niisuguseks etapiks meie maa ja rahva elus, mil koos kommunismi materiaalse tehnilise baasi loomisega omandab erilise tähtsuse rahva kommunistlik kasvatamine. Inimeste kasvatamine kommunismi vaimus on kommunistliku ülesehitustöö üheks kõige tähtsamaks koostisosaks. Kõrgeima tööviljakuse saavutamine, kommunistlike ühiskondlike suhete väljaarendamine, samuti kommunistliku ühiselu reeglite juurdumine ning kogu ühiskonnale iseenesestmõistetavaks muutumine ei ole võimalikud ilma kõigi ühiskonnaliikmete kultuuritaseme ja teadlikkuse pideva ja otsustava tõusuta. Mida kõrgem on inimeste teadlikkus, seda suurem on nende loov aktiivsus, seda kiiremini realiseerub kommunismi ülesehitamise programm. Seepärast omab töötajate, eeskätt aga just kasvava põlvkonna kommunistlik kasvatus kaasajal erakordselt suurt tähtsust ning peab olema kõigi partei-, ametiühingu-, komsomoli-, nõukogude ja teiste ühiskondlike organisatsioonide tähelepanu ja tegevuse keskpunktis.

Kommunismi materiaalse tehnilise baasi loomine ja inimeste kommunistlik kasvatus on omavahel lahutamatult seotud. Meie maa tootlike jõudude võimas areng ja elanikkonna elatustaseme pidev tõus soodustavad inimeste kommunistliku teadvuse kujunemist. Inimeste teadvuse kasv omakorda aga aitab kiirendada majanduslike ülesannete täitmist.

Kommunism ei ole enam mingi kauge eesmärk, vaid kõige lähedasem reaalne tulevik. Kuid kommunismi ei saa minna inimeste teadvust kapitalismi igandeist vabastamata, inimesi igakülgselt ette valmistamata eluks kommunismi tingimustes. Kui sotsialismi jaotusprintsipi "igähelt tema võimete kohaselt, igähelt tema töö järgi" viiakse ellu ühiskonna arengu praegusel etapil, kui kaugeltki kõik ühiskonna liikmed ei ole veel vabanenud kapitalismi igandeist, siis kommunistliku

jaotusprintsibi "igahelst tema võimete kohaselt, igahelst tema vajaduste järgi" rakendamine on võimalik ainult inimeste teadlikkuse tunduvalt kõrgemal astmel. Selleks on kõigepealt vaja täielikult avada inimeste mitmekülgssed anded ja võimeds kui kõrge töövõlajakuse kindlustamise tagatis, ja teiseks - et töö muutuks ühiskonna kõigi töövõimeliste liikmete eluliseks vajaduseks. Teisiti ei ole kommunistliku jaotusprintsibi rakendamisele üleminek mõeldav ega võimalik, sest see eeldab mitte ainult materiaalsete hüvede küllust, vaid ka kõigi ühiskonnaliikmete kõrget teadlikkust.

Nõukogude inimeste kommunistliku kasvatusse vajaduse tingib ka sotsialistliku demokraatia edasine laienemine. Kommunismi ajal võtavad kõik töötajad osa tootmise juhtimisest, kõigi ühiskonnaselu küsimuste lahendamisest. Selleks on aga inimesi juba praegu tarvis kasvatada ja ette valmistada.

Rääkides kommunistliku kasvatusse osatähtsuse suurenemisest tuleb silmas pidada samuti välistingimusi, milles toimub kommunismi ehitamine meie maal. Rahulik koosseksisteerimine kapitalistliku maailmasüsteemiga ei tähenda võitluse nõrgenemist ideoloogilisel rindel. Uue inimese kujunemine toimub sotsialistliku ja kapitalistliku ideoloogia terava võitluse tingimustes. Kapitalismi ideoloogid teevad kõik selleks, et õhutada ja elustada kodanlikke igandeid ning eelarvamusi nõukogude inimeste teadvuses, teevad kõik selleks, et takistada meie hoogsat edasiliikumist.

Uue inimese kujundamise alal püstitab partei järgmised ülesanded: kommunistliku maailmavaate muutmine kogu nõukogude rahva sügavaks veendumuseks, töökasvatuse, kommunistliku moraali põhimõtete täielik võidulepäässmine, kultuuriline areng.

NLKP programmis osutatakse suurt tähtsust nõukogude inimeste eesrindliku teadusliku maailmavaate kujundamisele. Esmakordselt inimkonna ajaloos rajaneb miljonite inimeste maailmavaate marksismi-leninismi teaduslikule alusele. Ühtne teaduslik maailmavaade on saanud rahvahulkade ideeliseks relvaks võitluses helge homse, kommunismi võidu eest. Otsustav

osa kommunistliku maailmavaate muutmisel kõigi töötajate pärisosaks, nende sügavaks sisemiseks veendumuseks, on kommunistlikul parteil.

Kommunistliku kasvatustöö keskseks ülesandeks on kõigis ühiskonnaliikmetes kommunistliku töösse suhtumise arendamine, selle saavutamine, et töö muutuks inimeste eluliseks vajaduseks. V. I. Lenin rõhutas korduvalt töösse suhtumise muutmise ja massilise töökangelaslikkuse arendamise maailma-ajaloolist tähtsust. Lenin märkis, et juba sotsialismi pinnal hakkab arenema ja areneb töö moraalne stiimul.

Kuid kahjuks leidub meie ühiskonnas veel inimesi, kes näevad kommunismis vaid söömist ja magamist. Nende tähelepanu köidab vaid kommunistliku printsiibi see osa, mis räägib jaotamisest vajaduste järgi, ja nad arutavad umbes nii, et kommunismi ajal töötad, kui tahad, kui ei, siis magad või hulgud niisamuti mööda maad ringi, sest nii või teisiti saad ikkagi vastavalt oma vajadustele. See on küsimuse väikekodanlik ja parasitlik käsitlus. Inimeste vajaduste rahuldamiseks vajalikud hüved ei teki iseenesest, neid on tarvis luua ja see on võimalik ainult kõigi ühiskonnaliikmete ühise töö tulemusena.

Kommunism ja töö - need on lahutamatud mõisted. Põhimõtte "kes ei tee tööd, see ei pea ka sööma" on just kommunistlik põhimõte ja omandab senisest hoopis suurema tähtsuse eranditult kõigi suhtes. Ainult töös avalduvad inimese anded ja võimed ning inimese suurus, töös on ka inimkonna surematlus. Seepärast näebki partei oma peamist ülesannet kommunistliku kasvatustöö alal just inimeste igakülgses ettevalmistamises tööks, nendes austuse ja armastuse kasvatamist töö kui inimese esimese elulise vajaduse vastu.

Kommunismiajastu inimese jooni võime juba praegu leida meie maa eesrindlaste iseloomus. Uue töösse suhtumise algeid näeme kommunistliku töö liikumises. See liikumine algas partei XXI kongressi eel ja on suhteliselt lühikese aja jooksul muutunud võimsaks, miljoneid hõlmavaks ülemaailseks liikumiseks. Kommunistliku töö liikumisest võtab osa üle 20 mil-

joni töötaja, s. o. peaaegu 1/5 meie maa täiskasvanud elanikkonnast. Eesti NSV-s haarab see liikumine üle 100 000 tööliise ja teenistuja, sealhulgas ka Tartu aparaaditehase, kammi-vabriku jt. ettevõtete eesrindlasi.

Väga hinnatavad ja tähelepanuväärsed on töötajate loominguilise initsiatiivi sellised avaldused nagu ühiskondlikel alustel töötavate konstruktorite büroode tekkimine. Nendes on koondunud nii töölised kui insenerid, teadlased ja üliõpilased. Nende tegevuse juhiseks on: anda ühiselt tasuta oma teadmised, vaba aeg ja loov talent tootmise kompleksse mehhaniseerimise projektide koostamisele, leiutuste ja ratsionaliseerimistepanekute kiiremale elluviimisele. Ainuüksi Sverdlovski rahvamajanduse nõukogu piirkonna ettevõtetes on taolistesse büroodesse koondunud 11 000 inimest. Kohtla-Järve V. I. Lenini nimelises kombinaadis töötab peale 40 koosseisulise tasulise konstruktori 11 ühiskondlikku konstruktorite bürood ja gruppi, millede tööst võtab aktiivselt osa 115 töolist ja teenistujat. Need on kommunismi majakad. Parteiorganisatsioonide ülesanne on igati toetada kõike seda uut ning aidata kaasa nii nende kui ka laiade hulkade loova teadlikkuse teiste vormide tekkimisele, arenemisele, levikulo.

Uue inimese kasvatamine nõuab otsustavat võitlust selliste kapitalismi igandite vastu inimeste teadvuses nagu looderdamine, parasiitlik eluviis, joomine, huligaansus, ahnitsemine, šovinismi ja natsionalismi retsidiivid, bürokraatism, ebaõige suhtumine naisesse jne. Otsustavalt on vaja võidelda usuliste eelarvamuste vastu mõninga osa meie inimeste teadvuses. Kõiki neid ülesandeid ei saa lahendada parteiorganisatsioonide aktiivsust ja kommunistliku kasvatuses efektiivsust tõstmata.

Partei programmis on sõnastatud kommunismiehitaja moraalikoodeks, maailma kõige humansema, kommunistliku moraali põhiprintsiibid, mille aluseks on töölisklassi moraal. Kommunistlik moraal kätkeb endas kõik selle väärtusliku ja progressiivse, mis on välja kujunenud töötava inimkonna aas-

tasadu kestnud võitluse käigus ekspluateerimisest vabanemise eest, võitluses uue ühiskonna loomise, kindlustamise ja täiustamise eest. Partei ülesanne seisab selles, et kasvatada kommunistliku ülesehitustöö käigus iga nõukogude inimest kõrge kommunistliku teadlikkuse, moraalse puhtuse, töõarmastuse, distsipliini ja ühiskondlike huvide kõrvalekaldumatu silmaspidamise vaimus.

Inimeste igakülgse ja harmoonilise arendamise juures on suur tähtsus rahva kultuuritaseme tõstmisel. Eriti tähtis osa selles on nõukogude koolil. Kool peab kasvatama õpilasi kommunismi vaimus, sisendama neile häid omadusi ja harjumusi, valmistama neid ette tööks, saavutama seda, et kommunistliku moraali normid ja kommunistliku ühiselu reeglitest kinnipidamine muutuks noorte igapäevaseks harjumuseks. Suurt tähtsust omistab partei ühiskondliku kasvatusedasiarendamisele internaatkoolide, pikapäevakoolide ja koolieelsete kasvatusasutuste võrgu laiendamise ning nendes tehtava kasvatus töö parandamise näol. Kasvatades kõigis ühiskonnaliikmetes uusi, kommunistlikke iseloomujooni, pühendab partei erilist tähelepanu just noorsoo kasvatamisele, selle põlvkonna kujundamisele, kes mitte ainult ehitab uut ühiskonda, vaid hakkab selles ka elama.

Kommunistliku ühiskonna liikme igakülgne kasvatamine kommunismi pingelise ehitustöö käigus saab edukas olla vaid partei mõju ja osatähtsuse edasise tõhustamise puhul kõigil riikliku ja ühiskondliku elu aladel. See, mis me oleme juba saavutanud, on vaid esimeseks sammuks teel uute ja täiuslikumate töömeetodite ja -vormide rakendamisele, senisest hoo pis suurema ja tõhusama mõju avaldamisele, et kasvatada kommunistlikuks ühiskonnaks kõrge teadlikkusega, sihikindlaid ühiskonnaliikmeid.

V.

Kommunismi laiahaardelise ehitamise perioodil suureneb partei osa nõukogude riigi välispoliitika juhtimises. Partei

lähtub sellest, et kommunistliku ühiskonna ehitamise edukus oleneb mitte ainult sise-, vaid ka välispoliitiliste tingimuste soodsusest. Seepärast seab partei oma välispoliitika peamiseks eesmärgiks võitluse kogu inimkonna päästmise eest hävitavast maailmasõjast, püsiva rahu kindlustamise eest.

Kaasajal kohtame maailmas kaht vastandlikku tendentsi: ühelt poolt sotsialismi maailmasüsteemi kasv ja tugevnemine, selle muutumine inimkonna arengu otsustavaks teguriks, teiselt poolt aga kapitalismi langus ja jätkuv lagunemine.

Kaasaegne kapitalism - see on surev imperialism. Kuid vana, ajaloo areenilt lahkuma määratud maailma jõud tahavad ajalooratast peatada, tagasi keerata. Antikommunismi musta lipu all koguvad nad jõude sotsialismimaade hävitamiseks.

Neis tingimustes peab sotsialistlike maade kommunistlike parteide poliitika olema ülimalt elastne. Oma välispoliitikas juhindub meie partei kõrvalekaldumatult kahe süsteemi rahuliku koosseksisteerimise leninlikust printsiibist. Sotsialismimaade välispoliitika tuleneb nende sisepoliitika olemusest. Kui partei näeb oma sisepoliitika peamise ülesandena elanikkonnale kõrgeima elatustaseme kindlustamist, kõige täiuslikumate ühiskondlike suhete väljaarendamist, siis on selle üheks peamiseks eeltingimuseks just targa välispoliitikaga inimkonna uude maailmasõtta sattumise vältimine ning püsiva rahu kindlustamine maailmas.

Kaasajal ei ole enam sõdade fataalset paratamatust. Partei teeb kõik selleks, et takistada imperialiste valla päästmast uut sõda. Nõukogude välispoliitika on aktiivne ja paindlik rahu eest võitlemise poliitika.

Rahu kaitsmise huvid tingivad ka Nõukogude Liidu kaitsesõjame edasise tõstmise vajaduse. Partei programmis öeldakse, et sisetingimuste seisukohalt Nõukogude Liit sõjaväge ei vaja. Ent kuna säilib sõjaohu, mille allikaks on imperialismileer, peab NLKP vajalikuks hoida Nõukogude riigi kaitsesõjame ja tema relvastatud jõudude valmisolek tasemel, mis tagab ükskõik millise vaenlase resoluutse ja täieliku purustamise. NSVL kaitseministri, Nõukogude Liidu marssali sm.

Malinovski esinemine NLKP XXII kongressil näitab ilmekalt, et nõukogude relvastatud jõudude kindlustamise küsimused seisavad pidevalt partei tähelepanu keskpunktis.

Nõukogude Liidu välispoliitika rajaneb kõigutamatul otsustavusel tõkestada ükskõik millised kuritegelikud agressioonikatsed, alatisel valmisolekul abistada oma sõpru, sotsialismileeri maid, kui neid peaks ähvardama mingisugune oht, osutada vajalikku toetust oma vabaduse ja sõltumatuse eest võitlevatele rahvastele.

Meie võitlust rahu eest ei tingi mingisugused ajutised huvid, vaid kommunismi ideaalidest tulenevad kaugele ulatuvad eesmärgid. See võitlus teenib rahvaste elulisi huve ning kogu inimkonna progressi. Mida otsustavamalt kommunistid kaitsevad rahu, seda enam veenduvad rahvahulgad selles, et ainult kommunism on jõud, mis võib inimkonna päästa termotuumasõja koledustest. Võitlus rahu eest, nagu märgib N. S. Hruštšov, on tänapäeval lahutamatu seotud võitlusega kommunismi eest.

x x
x

Kodanluse ideoloogid teevad praegu palju kära partei programmi selle teesi ümber, mis räägib partei osatähtsuse tõusust. "Mis vabadus see on," karjuvad nad, "kui partei, kes juba praegugi kõike juhib, tahab veelgi oma võimu tugevdada? Kus on siin demokraatia?" Samalt seisukohalt käsitavad seda küsimust ka mõned sotsiaaldemokraatlike parteide tegelased, nähes partei osatähtsuse edasises kasvus "partei ja riigi samastamist" ja "osa valitsemist terviku üle". Meie tegelikkus kummutab ise selle kodanluse rämpase vale. Kui juba rääkida valitsemisest, siis on see eelkõige maksev just nende maade kohta, kus võim on kodanluse, aga mõnikord ka "sotsialistlike" parteide käes. Kas Inglismaal ei ole olnud leiboristid võimul? Kas Norras ja Rootsis ei juhi sotsiaal-demokraadid valitsusi juba aastakümneid? Kuid mis on nendes maades tehtud sotsialismi suunas? Need maad on jäänud endiselt

kapitalistlikeks maadeks, nendes jätkub endiselt inimese eksploatimine inimese poolt. Mis aga puutub kodanlike ideoloogide targutustesse sealsest "demokraatiast", siis muudab selle "demokraatia" tühiseks lobisemiseks kapitalistlike maade, nn. vaba maailma ja tema liidri, USA tegelikkus ise.

Kodanluse propagandistid ignoreerivad sihilikult seda vaieldamatut asjaolu, et Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei on nõukogude rahva lahutamatu osa, et ta on muutunud kogu rahva parteiks, koosnedes tööliste, talurahva ja intelligentsi paremikust. Seda näitab ilmekalt juba partei koosseis. Nii moodustavad partei koosseisust tööliselised 34,5 %, kolhoosnikud 17,5 %, teenistujad 48 %, kusjuures üle 70 % partei liikmetest tegeleb vahetult materiaalsete väärtuste tootmisega.

Meie kümne miljoniline partei kätkeb endas kõik selle parima, mis nõukogude rahval on: tema revolutsioonilise energia, kaine mõistuse ja arukuse, loova talendi ja proletarise vaistu. Ta on teoreetiliselt hästi rēlvastatud ning tal on üksikasjaliselt ja igakülgelt läbitöötatud teaduslik võitlusprogramm, mida õigusega nimetatakse kaasaja kommunistlikuks manifestiks. Partei rikkalikud praktilised kogemused võimaldavad tal oskuslikult organiseerida rahvahulki püstitatud ülesannete täitmisele ja seatud eesmärkide saavutamisele. Ei ole kahtlust, et nõukogude rahvas kommunistliku partei juhtimisel ehitab üles kommunistliku ühiskonna - kõige õiglasema ja täiuslikuma ühiskonna inimkonna ajaloos.

Tasuta